

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»**

Кафедра германських і східних мов та методики їх навчання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять та організації самостійної й індивідуальної роботи з
навчальної дисципліни

ВК 06 «Історія мови (англійська мова)»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Спеціальності: 014.029 Середня освіта Інші мови (китайська) та зарубіжна література

014.029 Середня освіта Інші мови (корейська) та зарубіжна література

Рік навчання: другий

Укладач:

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри
германських і східних мов
та методики їх навчання
Стрига Елеонора Вячеславівна

УДК: 811.111'367.625

Друкується за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 4 від 27 листопада 2025 року)

Укладач: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання Е. В. Стрига

Рецензенти: Т. М. Яблонська – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри «Іноземні мови та переклад» Одеського національного морського університету;

Н. О. Оськіна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання Університету Ушинського.

Стрига Е. В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної й індивідуальної роботи з навчальної дисципліни ВК 06 «Історія мови (англійська мова)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня 2-го року навчання спеціальностей «014.029 Середня освіта Інші мови (китайська) та зарубіжна література»; «014.029 Середня освіта Інші мови (корейська) та зарубіжна література». Одеса : Університет Ушинського. 2025. 32 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної й індивідуальної роботи з навчальної дисципліни ВК 06 «Історія мови (англійська мова)» містять навчально-тематичний план практичних занять, завдання до практичних занять, питання для обговорювання, завдання для самостійного опрацювання, методичні рекомендації щодо їх виконання, систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю з поясненнями, список рекомендованих джерел інформації.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	6
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.....	10
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ.....	21
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ.....	24
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	31

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна ВК 06 «Історія мови (англійська мова)» є вибірковою дисципліною для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014.029 Середня освіта Інші мови (китайська) та зарубіжна література.

Навчальний курс розрахований на 120 годин і вивчається в третьому семестрі бакалаврату. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., індивідуальні завдання – 10 год., самостійна робота – 70 год.

Мета навчальної дисципліни полягає наданні знань здобувачам про ключові етапи розвитку англійської мови в синхронному та діяхронному аспектах, окреслити історичні процеси, що зумовили її сучасний стан, визначити шляхи формування специфічних мовних рис; употужнити підготовку майбутніх вчителів шляхом формування знаннєвої основи задля коректної інтерпретації явищ сучасної англійської національної літературної мови: її фонетичну будову, граматичні форми, структуру її словникового запасу.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Історія мови (англійська мова)» здобувачі мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Вступ до мовознавства», «Практична фонетика (англійська мова)», «Практика усного та писемного мовлення (англійська мова)», «Латинська мова».

Дозвіл на використання ШІ: здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ШІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення.

Можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Мета: сприяти побудові індивідуальних освітніх траєкторій, офіційному визнанню набутого досвіду та досягнень здобувачів і забезпечити ефективний розподіл їхнього навчального навантаження.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

- **знати:** основні поняття і терміни навчальної дисципліни; періодизацію історії англійської мови; важливіші письмові пам'ятки давнього, середнього та ранньомовноанглійського періодів; основні закономірності розвитку англійської мови в галузі граматики; основні фонетичні зміни, які призвели до формування сучасної фонологічної системи англійської мови; основні джерела поповнення словникового запасу;

- **уміти:** обґрунтовувати певні мовні явища та встановлювати між ними історичні зв'язки; аналізувати письмові пам'ятки англійської мови; читати тексти різних періодів розвитку англійської мови; проводити етимологічний аналіз слів; проводити порівняльний аналіз різних рівнів мови.

Здобувачі, які використовують ІІІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ІІІ у роботі.

- пояснити як саме ІІІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків).

- пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ІІІ і в яких аспектах вносено власні корективи

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Перезарахуванню підлягають лише ті результати навчання (знання, вміння), які відповідають програмним результатам навчання або змісту навчальних тем дисципліни «Історія мови (англійська мова)».

Міждисциплінарні зв'язки: «Вступ до мовознавства», «Лінгвокраїнознавство (англійська мова)», «Латинська мова», «Практична фонетика (англійська мова)», «Практична граматики (англійська мова)», «Практика усного та писемного мовлення (англійська мова)», «Історія зарубіжної літератури».

ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ:

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси;
- у випадках, коли здобувач освіти бездумно використовує контент ІІІ, не докладаючи зусиль для його аналізу, викладач не зараховує (оцінка 0) роботу, з дозволом повторного виконання завдання.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття з навчальної дисципліни проводяться в формах: обговорень, дискусій, виконання практичних завдань та презентації результатів самостійної та індивідуальної науково-дослідної роботи. Вони спрямовані на формування у здобувачів цілісного уявлення про етапи становлення, розвиток та еволюцію англійської мови від давньоанглійського до сучасного періоду. Під час занять доцільно поєднувати теоретичний матеріал з практичними завданнями аналітичного характеру, що сприяють розвитку навичок порівняльного аналізу мовних явищ різних історичних епох. Викладачеві рекомендується використовувати автентичні тексти, хронологічні таблиці, схеми, історичні карти та мультимедійні ресурси для наочного представлення матеріалу. Особливу увагу слід приділяти роботі з етимологічними словниками, перекладу та тлумаченню староанглійських і середньоанглійських текстів, виявленню змін у фонетиці, лексиці, граматиці та синтаксисі. Важливим є організація дискусій, обговорень, коментованого читання, що стимулюють пізнавальну активність здобувачів і розвивають навички критичного мислення. Рекомендовано застосовувати інтерактивні методи навчання — аналіз відеоматеріалів, практичних методів, створення та розв'язання проблемних ситуацій, робота з довідковими та інформаційно-методичними джерелами. Ефективність практичних занять забезпечується систематичним контролем, рефлексією та оцінюванням рівня засвоєння матеріалу, що формує у здобувачів здатність до самостійної наукової діяльності.

Крім того, здобувачі мають дотримуватися академічної доброчесності, виявляти ініціативу, відповідальність і творчий підхід. Активна участь на практичних заняттях, виконання самостійної роботи та індивідуальних науково-дослідницьких завдань є обов'язковою умовою.

Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми Форма заняття	Кількість годин
		Денна
1.	<i>Семінар-практикум:</i> «Застосування порівняльно-історичного методу та елементів його реалізації у роботі з етимологічним словником».	2
2.	<i>Вирішення практичних завдань:</i> «Вивчення лінгвістичних особливостей германських мов: аналіз мовних об'єктів різних рівнів».	2
3.	<i>Обговорення:</i> «Історичне тло розвитку давньоанглійської мови».	2
4.	<i>Коментоване читання:</i> «Лінгвокультурний аналіз давньоанглійських текстів»	2
5.	<i>Семінар-практикум:</i> «Аналіз структури давньоанглійської мови».	2
6.	<i>Обговорення:</i> «Історико-лінгвістичний огляд середньоанглійської мови».	2
7.	<i>Семінар-практикум:</i> «Аналіз та порівняння загальномовних характеристик середньоанглійської мови з попереднім періодом».	2
8.	<i>Обговорення:</i> «Середньоанглійська література та її значущість для сучасної англійської мови та культури».	2
9.	<i>Семінар-практикум:</i> «Вивчення історичних, лінгвістичних, літературних особливостей ранньоніованглійського періоду».	2
10.	<i>Презентація доповідей:</i> «Поширення англійської мови як глобальної мови: історія і сучасність».	2
Разом		20

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни «Історія мови (англійська мова)» є важливою складовою освітнього процесу та передбачає формування умінь самостійного здобуття знань, аналізу мовних явищ та систематизації інформації. Здобувачам рекомендується планувати роботу з урахуванням тематики дисципліни, розподіляючи завдання на етапи: ознайомлення з літературою, робота з першоджерелами, виконання практичних завдань, підготовка доповідей та презентацій. Для ефективної самостійної роботи доцільно використовувати наукові статті, етимологічні словники, хронологічні таблиці та цифрові ресурси, що ілюструють етапи розвитку англійської мови. Важливо поєднувати читання, аналіз текстів давньоанглійської та середньоанглійської епох, виконання вправ на фонетичні, лексичні та граматичні особливості мови. Рекомендується вести конспекти, узагальнювати отриману інформацію у таблицях та схемах, що сприяє розвитку критичного мислення та аналітичних навичок. Систематичний контроль результатів самостійної роботи через обговорення та виконання відповідних завдань дозволяє здобувачам оцінити власні досягнення та покращити успішність у навчанні.

Консультативна допомога здобувачу надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і здобувача за графіком консультацій (Понеділок 14.30-15.30; Вівторок 14.30-15.30);
- листування за допомогою електронної пошти (eleonorastriga@gmail.com);
- відеозустріч, аудіоспілкування або чат консультації, за домовленістю з ініціативи здобувача (-ів) вищої освіти, індивідуальні – Viber (+38-098-40-30-985), Teams 365 в робочі дні.

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

№ з/ п	Тема заняття	Кількіс ть годин	Форми контро - лю
		Денна	
1.	Історія англійської мови як наукова дисципліна. Розвиток порівняльного мовознавства.	6	Індивідуальна, групова співбесіда, усне опитування, перевірка практичних завдань, залік
2.	Походження Англії: історичний контекст.	6	
3.	Місце германських мов серед інших у межах індоєвропейської мовної сім'ї. Рунічне письмо й латина.	6	
4.	Становлення давньоанглійських діалектів.	6	
5.	Фонетична, морфологічна, граматична та синтаксична будова давньоанглійської мови.	8	
6.	Етимологічний аналіз запозичень середньоанглійського періоду.	8	
7.	Фонетична, морфологічна, граматична та синтаксична будова середньоанглійської мови.	8	
8.	Видатні діячі середньоанглійського періоду.	6	
9.	Історичні та лінгвістичні особливості новоанглійського періоду: новий англійський словник (шекспірівські кліше; запозичення; утворення нових слів; семантичні способи поповнення лексики).	8	
10.	Сучасна англійська мова – мова міжнародного спілкування, науки, освіти, бізнесу, медіа. Глобальне поширення. Цифрові технології. Активний розвиток словникового складу та стилістики.	8	
	Усього:	70	

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Практичне заняття №1. Семінар-практикум: «Застосування порівняльно-історичного методу та елементів його реалізації у роботі з етимологічним словником». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. У чому полягає сутність порівняльно-історичного методу в мовознавстві?
2. Які основні завдання виконує етимологічний словник у дослідженні походження слів?
3. Які мовні зміни найчастіше відображаються в етимологічних словниках (фонетичні, морфологічні, семантичні)?
4. Яким чином порівняльно-історичний метод дозволяє реконструювати праформу слова?
5. У чому полягає практичне значення роботи з етимологічним словником для вивчення сучасної англійської мови?

Завдання.

Практичне дослідження: оберіть 5 слів із етимологічного словника та простежте їхнє походження, визначте споріднені форми в інших індоєвропейських мовах.

Порівняльний аналіз: складіть таблицю змін одного кореня в різних мовах (наприклад, англійській, українській), відзначте фонетичні та семантичні зрушення.

Аналітичне завдання: підготуйте коротке повідомлення (5–7 речень) про значення порівняльно-історичного методу у збереженні та реконструкції мовної історії.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся з поняттями *етимологія*, *порівняльно-історичний метод*, *спільна прамова*.

2. За допомогою етимологічного словника (наприклад, *Online Etymology Dictionary*) дослідіть **походження трьох сучасних англійських слів**, що належать до різних етимологічних груп: германського походження (наприклад, *strong*); латинського або французького запозичення (наприклад, *government*); запозичення з інших мов (наприклад, *tea*, *piano*).

3. Порівняйте історію цих слів: визначте етапи запозичення, зміни значення, фонетичні або морфологічні адаптації.

4. Поясніть, як застосування порівняльно-історичного методу допомагає встановити джерело слова й простежити культурні контакти англомовного світу з іншими народами.

5. Зробіть узагальнення (5–7 речень) про роль етимологічного аналізу у вивченні історії англійської мови.

6. Підготуйте письмове повідомлення або аналітичну таблицю з короткими поясненнями (1–2 сторінки).

Практичне заняття №2. Вирішення практичних завдань: «Вивчення лінгвістичних особливостей германських мов: аналіз мовних об'єктів різних рівнів». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які фонетичні особливості відрізняють германські мови від інших індоєвропейських?
2. У чому полягає значення закону Грімма та закону Вернера для історії германських мов?
3. Які морфологічні риси (іменник, дієслово) є спільними для германських мов?
4. Як у германських мовах відбувався розвиток часової та видової системи дієслова?
5. Які синтаксичні особливості можна вважати типологічними для германських мов?
6. Як германські мови збагачували свій словниковий склад (успадкування, запозичення, словотворення)?
7. У чому полягає практичне значення порівняльного аналізу германських мов для сучасної германістики?

Завдання.

Фонетичний рівень: проаналізуйте 5 прикладів із закону Грімма (порівняйте лат. pater — англ. father, укр. брат — англ. brother тощо). Визначте характерні звукові зміни.

Морфологічний рівень: простежте еволюцію форм сильних і слабких дієслів у трьох германських мовах (наприклад, англійська, німецька, готська).

Лексико-семантичний рівень: складіть таблицю 10 слів германського походження, які збереглися в сучасних мовах, і поясніть зміни їхнього значення.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте теоретичний матеріал про характерні риси германських мов, зокрема:
 - зміни приголосних (закон Грімма, закон Вернера);
 - розвиток категорій дієслова (сильні та слабкі дієслова);
 - формування аналітичних конструкцій;
 - лексичні спільності германських мов.
2. Порівняйте англійську мову з двома іншими германськими мовами (наприклад, німецькою та шведською) на різних рівнях:
 - фонетичний рівень – приклади відповідностей звуків (*p/f, t/th, k/h* тощо);
 - морфологічний рівень – зміни у системі відмінювання та дієвідмінювання (*sing – sang – sung / singen – sang – gesungen*);
 - лексичний рівень – спільні слова германського походження (*mother – Mutter – moder*);
 - синтаксичний рівень – порядок слів у реченні (*I have seen it / Ich habe es gesehen*).
3. Зробіть короткий аналітичний висновок (5–7 речень) про особливості еволюції англійської мови в межах германської мовної групи.
4. Підготуйте таблицю порівняння + коротке пояснення (1–1,5 сторінки).

Практичне заняття №3. Обговорення: «Історичне тло розвитку давньоанглійської мови». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які історичні племена заклали основу давньоанглійської мови?
2. Який вплив мали кельтські племена на формування англосаксонської мовної бази?
3. Як римська експансія та латинські запозичення відобразилися на давньоанглійській лексиці?
4. Яке значення мали скандинавські завоювання для розвитку фонетики та лексики давньоанглійської мови?
5. У чому проявлявся вплив християнізації Англії на словниковий склад мови?
6. Які соціально-політичні фактори сприяли діалектному поділу давньоанглійської?
7. Чому вивчення історичного тла є необхідним для розуміння етапів еволюції англійської мови?

Завдання.

Аналітичне завдання: складіть схему основних зовнішніх впливів (кельтський, латинський, скандинавський) на давньоанглійську мову та коротко поясніть їхні наслідки.

Порівняльне завдання: наведіть приклади 5 латинських та 5 скандинавських запозичень у давньоанглійській мові, визначте їхню сферу вживання.

Творче завдання: підготуйте коротке повідомлення (7–10 речень) про роль християнізації в розвитку англосаксонської писемності та літератури.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте матеріал про етнічну та мовну ситуацію на Британських островах після приходу англосаксів (V–VI ст.).
2. Визначте основні етапи розвитку давньоанглійської мови, звернувши увагу на вплив:
 - германських племен (англів, саксів, ютів);
 - християнізації Англії (VII ст.);
 - скандинавських (вікінгських) нашеств (VIII–X ст.);
 - норманського завоювання (1066 р.) як межі переходу до середньоанглійського періоду.
3. Підготуйте коротку хронологічну таблицю або схему, у якій зазначте ключові історичні події та їхній вплив на мовний розвиток (наприклад, поява латинських запозичень, спрощення граматичних форм, формування діалектів).
4. Зробіть висновок (5–6 речень) про взаємозв'язок між історичними процесами та еволюцією англійської мови.
5. Підготуйте письмовий виклад або таблицю-схему з короткими поясненнями (1–2 сторінки).

Практичне заняття №4. *Коментоване читання:* «Лінгвокультурний аналіз давньоанглійських текстів». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які особливості давньоанглійської лексики відображають світогляд та цінності англосаксів?
2. Як у текстах проявляється зв'язок мови та культури (звичаї, вірування, соціальні ролі)?
3. Які метафори та образи найчастіше трапляються у давньоанглійській поезії (наприклад, Beowulf)?
4. Як героїчний епос вплинув на формування національної ідентичності англосаксів?

5. Які культурні контакти (скандинавські, латинські, кельтські) можна простежити у давньоанглійських текстах?

6. Які труднощі виникають у сучасних дослідників при тлумаченні лінгвокультурних особливостей давньоанглійських текстів?

Завдання.

1. Прослухайте, прочитайте й перекладіть уривок з поеми «Беовульф».

2. *Лексико-культурне завдання:* знайдіть у вибраному уривку давньоанглійського тексту 5 слів, що позначають реалії англосаксонського життя (зброя, житло, соціальні титули), і поясніть їх культурне значення.

3. *Образно-символічне завдання:* визначте у тексті приклади метафор чи поетичних кенінгів (наприклад, «морський кінь» для корабля), прокоментуйте їхню роль у світоглядній картині англосаксів.

4. *Аналітичне завдання:* простежте, як у тексті відображено цінності англосаксонського суспільства (героїзм, вірність, релігійність), і підготуйте короткий коментар (5–7 речень).

Завдання для самостійної роботи

1. Оберіть короткий фрагмент давньоанглійського тексту (наприклад, уривок із *Beowulf*, *The Anglo-Saxon Chronicle* або *The Dream of the Rood*).

2. Виконайте лінгвокультурний аналіз обраного уривку, звертаючи увагу на такі аспекти:

- лексичний рівень: архаїзми, запозичення, культурно маркована лексика, символічні слова.
- морфологічні та синтаксичні особливості: типові давньоанглійські форми, структура речень, способи вираження часу та відмінків.
- культурно-історичний контекст: як текст відображає світогляд, релігійні уявлення, соціальну структуру англосаксонського суспільства.
- символіка та концепти: виявіть 2–3 культурно значущих концепти (наприклад: *fate*, *honour*, *kinship*, *faith*) і поясніть їх значення в давньоанглійській культурі.

3. Зробіть узагальнений висновок (5–7 речень) про те, як мова відображає культурні цінності та ментальність давніх англосаксів.

Практичне заняття №5. Семінар-практикум: «Аналіз структури давньоанглійської мови». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які основні фонетичні особливості відрізняють давньоанглійську мову від сучасної англійської?
2. Як у давньоанглійській мові реалізувалася система голосних і приголосних?
3. Які морфологічні риси характерні для іменника (відмінки, числа, роди)?
4. У чому полягала специфіка відмінювання прикметників у давньоанглійській мові?
5. Які основні групи дієслів існували (сильні, слабкі, змішані), і як вони відмінювалися?
6. Як будувалося речення у давньоанглійській мові: особливості порядку слів і синтаксичних конструкцій?

Завдання.

1. *Фонетичний аналіз*: проаналізуйте 5 слів із давньоанглійського тексту, визначте їхню фонетичну структуру, відзначте довгі та короткі голосні, приголосні звуки.
2. *Морфологічний аналіз*: складіть таблицю відмінювання 3 іменників і 3 дієслів у давньоанглійській мові, вкажіть числа, відмінки та особи.
3. *Синтаксичний аналіз*: розберіть 5 речень із давньоанглійського тексту, визначте порядок слів, тип речення, наявність підрядних конструкцій та особливості структури.

Завдання для самостійної роботи

1. Оберіть короткий уривок давньоанглійського тексту (5–7 рядків) — наприклад, із твору *Beowulf*, *The Lord's Prayer* (Old English version) або *The Anglo-Saxon Chronicle*.
2. Проведіть структурний аналіз тексту, звернувши увагу на такі аспекти:
 - фонетичний рівень: особливості звукової системи (наявність дифтонгів, зміна голосних, поєднання приголосних); приклади з тексту.
 - морфологічний рівень: система відмінків і дієслівних форм (знайдіть приклади і визначте їхню граматичну функцію).
 - синтаксичний рівень: порядок слів у реченні, типи речень, наявність інверсії.
 - лексичний рівень: типові давньоанглійські слова, запозичення, спільногерманські корені.
3. Підготуйте короткий висновок (5–6 речень), у якому узагальніть головні риси структури давньоанглійської мови та її відмінності від сучасної англійської.

Практичне заняття №6. Обговорення: «Історико-лінгвістичний огляд середньоанглійської мови». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які соціально-історичні події сприяли переходу від давньоанглійської до середньоанглійської мови?
2. Як нормандське завоювання 1066 року вплинуло на лексику та синтаксис англійської мови?
3. Які зміни відбулися у фонетиці: голосні, приголосні, наголос у середньоанглійській мові?
4. У чому полягає особливість морфології середньоанглійської мови у порівнянні з давньоанглійською?
5. Як формувалися дієслівні конструкції та порядок слів у реченні середньоанглійської мови?
6. Які типи запозичень (французькі, латинські) були найпоширенішими у середньоанглійській лексиці?
7. Чому вивчення історико-лінгвістичного огляду є важливим для розуміння сучасної англійської мови?

Завдання.

Завдання для самостійної роботи

Хронологічне завдання: складіть коротку хронологічну таблицю ключових подій (XI–XV ст.), що вплинули на розвиток середньоанглійської мови, і вкажіть їхні мовні наслідки.

Лексико-історичне завдання: знайдіть у текстах середньоанглійської мови 5 запозичених французьких та 5 латинських слів, поясніть їхню семантичну роль і сферу вживання.

Морфолого-синтаксичне завдання: проаналізуйте 5 речень із середньоанглійського тексту, визначте зміни у відмінюванні іменників, прикметників та дієслів порівняно з давньоанглійською мовою.

Практичне заняття №7. Семінар-практикум: «Аналіз та порівняння загальномовних характеристик середньоанглійської мови з попереднім періодом». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які основні фонетичні зміни відбулися між давньоанглійською та середньоанглійською мовою?
2. Як змінилася морфологічна система (відмінювання, відмінки, дієвідміни) у середньоанглійській порівняно з давньоанглійською?
3. Які лексичні запозичення стали характерними для середньоанглійської мови, і як вони відрізняються від попереднього періоду?
4. У чому полягає зміна синтаксичної структури речень у середньоанглійській мові порівняно з давньоанглійською?
5. Як відбулися зміни в орфографії та графічних системах письма між двома періодами?
6. Яку роль відіграли соціальні та історичні фактори (наприклад, нормандське завоювання) у формуванні середньоанглійської мови?

Завдання.

Завдання для самостійної роботи

Складіть таблицю з аналізу та порівняння загальномовних характеристик давньоанглійської та середньоанглійської мови (фонетичний аналіз, морфологічне порівняння, лексичний та синтаксичний аналіз).

Практичне заняття №8. Обговорення: «Середньоанглійська література та її значущість для сучасної англійської мови та культури». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які основні жанри середньоанглійської літератури були популярні, і чому вони важливі для вивчення мови?
2. Як твори Джефрі Чосера («Кентерберійські оповідання») вплинули на розвиток англійської літературної мови?
3. Які лексичні та стилістичні особливості середньоанглійської літератури збереглися у сучасній англійській мові?
4. Як середньоанглійська література відображає соціокультурні та історичні реалії свого часу?
5. Чому вивчення середньоанглійських текстів важливе для розуміння сучасних англійських ідіом і фразеологізмів?
6. Який вплив середньоанглійської літератури на сучасну англійську культуру, традиції та національну ідентичність?

Завдання.

Оберіть уривок із твору Джефрі Чосера або іншого середньоанглійського автора.

Виділіть слова та вирази, що зустрічаються в сучасній англійській мові у змінній формі.

Складіть таблицю: «середньоанглійське слово → сучасне слово → значення».

Проаналізуйте структуру речень у середньоанглійському тексті (просте, складне, складнопідрядне).

Визначте, які історичні та соціальні реалії відображені у вибраному середньоанглійському творі.

Завдання для самостійної роботи

1.Оберіть один із відомих творів середньоанглійського періоду (наприклад:

- *Geoffrey Chaucer — The Canterbury Tales*;
- *William Langland — Piers Plowman*;
- *Sir Gawain and the Green Knight*;
- *Ormulum* або *Ancrene Wisse*).

2.Проаналізуйте твір за такими напрямками:

- мовні особливості: характерні риси середньоанглійської мови (лексика, орфографія, граматики, рими).

-культурний контекст: які соціальні, моральні чи релігійні ідеї відображені у творі.

-вплив на сучасну англійську мову: які слова, вирази, сюжети або жанри увійшли у подальшу літературну традицію.

-вплив на культуру: як образи, теми чи моральні цінності середньоанглійської літератури виявляються у сучасному мистецтві, літературі чи кінематографі.

3.Напишіть висновок (5–7 речень), у якому узагальніть, у чому полягає значення середньоанглійської літератури для формування мовної та культурної ідентичності Англії.

Практичне заняття №9. Семінар-практикум: «Вивчення історичних, лінгвістичних, літературних особливостей ранньоновоанглійського періоду». (2 год.)

Питання для обговорення.

1.Які історичні події визначили початок ранньоновоанглійського періоду і як вони вплинули на мову?

2.Які основні фонетичні зміни відбулися у ранньоновоанглійській мові порівняно із середньоанглійською?

3.Як змінювалася морфологічна система у ранньоновоанглійському періоді?

4.Які лексичні запозичення (латинські, французькі) стали характерними для ранньоновоанглійської мови?

5. Які стилістичні та жанрові тенденції відзначаються у літературі ранньоніовоанглійського періоду?

6. Як розвиток друкарства та книгодрукування вплинув на стандартизацію правопису та мови загалом?

7. У чому полягає значення ранньоніовоанглійського періоду для формування сучасної англійської мови та культури?

Завдання.

Оберіть уривок ранньоніовоанглійського тексту.

Визначте основні фонетичні та морфологічні зміни особливості.

Виділіть слова латинського або французького походження.

Поясніть, які соціальні, політичні чи культурні реалії періоду відображені у тексті.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте історичне тло ранньоніовоанглійського періоду:

- основні події (Відродження, Реформація, становлення Британської імперії);
- вплив друкарства та стандартизації мови (вплив В. Кекстона);
- роль Лондона у формуванні літературної норми.

2. Проаналізуйте мовні особливості цього періоду:

- фонетичні зміни (Велике пересування голосних — *Great Vowel Shift*);
- граматичні процеси (спрощення флексій, закріплення сталого порядку слів);
- поява нових лексичних груп (латинські та французькі запозичення).

3. Розгляньте літературний аспект:

- творчість видатних авторів (Вільям Шекспір, Едмунд Спенсер, Крістофер Марло, Френсіс Бекон);
- теми та жанри епохи — гуманізм, драма, поема, есе;
- мовна інноваційність і внесок у розвиток англійського словника.

4. Підготуйте висновок (5–7 речень):

- як історичні та культурні зміни вплинули на формування нової англійської мови;
- у чому полягає спадщина ранньоніовоанглійської літератури для сучасної англійської культури.

Практичне заняття №10. Презентація доповідей: «Поширення англійської мови як глобальної мови: історія і сучасність». (2 год.)

Питання для обговорення.

1. Які історичні події сприяли поширенню англійської мови у світі (колоніалізм, промислова революція, розвиток науки та технологій)?
2. Як англійська мова впливає на культури та мовну політику різних країн у сучасному глобалізованому світі?
3. Чи є поширення англійської мови позитивним явищем для міжнародного спілкування, чи воно загрожує мовному різноманіттю світу?
4. Аналіз й обговорення доповідей.

Завдання.

1. Складіть таблицю факторів, які сприяли поширенню англійської мови в світі.
2. Прослідкуйте соціокультурні та економічні наслідки поширення англійської мови для різних країн світу.
3. Прослухайте доповідь одного з учасників. Визначте її сильні та слабкі сторони (зміст, форма, подача матеріалу тощо). Обґрунтуйте свою позицію логічними аргументами. Підтримуйте конструктивний діалог з учасниками обговорення.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте історичні етапи поширення англійської мови, звертаючи увагу на:
 - колоніальну експансію Британської імперії (XVII–XIX ст.);
 - роль англійської у міжнародній торгівлі, науці, освіті;
 - вплив США у XX–XXI ст. на закріплення англійської як глобальної.
2. Проаналізуйте чинники сучасного статусу англійської мови:
 - економічні, політичні, технологічні, культурні;
 - використання англійської у сфері інтернет-комунікації, кіно, музики, науки.
3. Наведіть приклади регіональних варіантів англійської мови (British, American, Australian, Indian English тощо) та коротко опишіть їхню роль у формуванні “world Englishes”.
4. Підготуйте висновок (5–7 речень):
 - як історичні процеси сприяли глобалізації англійської мови;
 - чому англійська залишається мовою міжнародного спілкування сьогодні.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Відповідно до навчального плану дисципліни «Історія мови (англійська мова)» кожен здобувач має виконати індивідуальне науково-дослідницьке завдання (ІНДЗ).

Мета ІНДЗ з написання доповіді з презентацією межах вивчення навчальної дисципліни «Історія мови (англійська мова)» полягає у формуванні у здобувачів умінь самостійно аналізувати етапи розвитку англійської мови, виявляти закономірності її історичних змін та розуміти взаємозв'язок між мовними явищами і соціокультурним контекстом. Виконання доповіді спрямоване на розвиток навичок наукового пошуку, роботи з першоджерелами, довідковою та лінгвістичною літературою, а також умінь критично осмислювати отриману інформацію. Підготовка презентації стимулює формування комунікативної компетентності, здатності чітко, логічно та аргументовано представляти результати власного дослідження. У цілому мета постає у поглибленні знань з історії англійської мови та розвитку навичок академічного мовлення, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Основними завданнями ІНДЗ є поглиблення знань здобувачів про основні етапи розвитку англійської мови; формування навичок аналізу історичних мовних змін; розвиток умінь роботи з науковими джерелами; удосконалення навичок академічного письма й усного мовлення; формування вмінь підготовки та представлення наукової доповіді з мультимедійною презентацією англійською мовою.

Критерії оцінювання ІНДЗ з написання доповіді з презентацією передбачають: відповідність змісту темі дослідження; наукову обґрунтованість і логічність викладу матеріалу; умінь аналізувати джерела та робити узагальнення; грамотність, стилістичну точність і мовну коректність; оригінальність і самостійність виконання; якість мультимедійної презентації; чіткість, послідовність і виразність усного представлення результатів дослідження; дотримання вимог оформлення та регламенту виступу.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) (доповідь з презентацією)

Підготувати доповідь з презентацією та виступити на практичному занятті.

№ з/п	Завдання	Кількість годин
1	Доповідь з презентацією (за вибором)	10
	Усього годин	10

Приблизна тематика доповідей

1. Юлій Цезар та походи до Британських островів.
2. Норманське завоювання та його вплив на історію і культуру Великої Британії.
3. Діяльність короля Альфреда та її вплив на історію мови.
4. Давньоанглійські рукописи та їх значення для розвитку англійської літератури.
5. Германські племена та розвиток писемності.
6. Класифікація давньогерманських племен. Класифікація давньогерманських племінних мов.
7. Рунічна інформація. Латинська буква. Готичне письмо.
8. Алфавіт давньогерманських мов та письмові записи.
9. Чосер та його внесок у британську культуру.
10. Історія Британських островів у догерманський період.
11. Період римського панування та його вплив на британську культуру.
12. Англосаксонський період в історії Великої Британії.
13. Англосаксонська культура.
14. Англосаксонські королівства та діалекти.
15. Скандинавське завоювання та його вплив на історію і культуру Великої Британії.
16. Формування національної англійської мови.
17. Поширення лондонського діалекту.
18. Запозичення в період нової англійської мови.
19. Розвиток літературної англійської мови.
20. Нормативні граматики та словники англійської мови.
21. Французькі запозичення англійською мовою.
22. Запозичення епохи Відродження.
23. Поширення англійської мови за межами Великої Британії.
24. Формування національної мови.
25. Уільям Кекстон та його роль у формуванні літературної мови.
26. Вимова Шекспіра.
27. Вплив експансії Британської імперії на розвиток англійської мови. Вплив розвитку науки і техніки на мову.
28. Американська англійська.
29. Англійська в Канаді та Австралії.
30. Англійська в Африці та Карибському басейні.

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

За умови використання ШІ, під час презентації практичних завдань, ІНДЗ, здобувач повинен надати короткий коментар: як саме він використовував ШІ. Що вдалося, а що було неточним? Як він оцінює його допомогу?

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи за кожною темою	Бали	Критерії
	0 балів	Відповідь відсутня або не розкриває сутності питання.
Практичне заняття	1-2 бали	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхове уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує деякі інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	3 бали	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	4 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокласники.
Самостійна робота	0 балів	Відповідь відсутня або не розкриває сутності питання.
	1-2 бали	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми

		практичних завдань, наводить приклади, подані у підручнику.
	3-4 бали	Здобувач самостійно відтворює фактичний і теоретичний матеріал, наводить власні приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях, однак не може правильно застосувати знання у нестандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій, однак практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	5 балів	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь з презентацією) з використанням ІІІ з	0 балів	Завдання не виконано; доповіді не написано. Робота не відповідає темі або є плагіатом.
	1-3 бали	У доповіді не здійснено редагування текстів, згенерованих за допомогою ІІІ; не застосовано критичного мислення. Структура, обсяг роботи, змістове наповнення не відповідають вимогам. Наявні граматичні та стилістичні помилки. Окреслене у цілому не відображає самостійності та оригінальності виконаного завдання.

	4-6 балів	У доповіді фрагментарно здійснено редагування текстів, згенерованих за допомогою ІІІ; не завжди застосовано критичного мислення. Структура, обсяг роботи, змістове наповнення частково відповідають вимогам, має описовий характер, не точно визначено ключові завдання. Частково наявні граматичні та стилістичні помилки. Самостійні та оригінальні думки виконаному завданні представлені фрагментарно.
	7-8 балів	У доповіді здебільшого здійснено редагування текстів, згенерованих за допомогою ІІІ та продемонстровано аналіз та редагування згенерованого тексту, що свідчить про критичне ставлення автора до такого роду текстів. Структура, обсяг роботи, змістове наповнення здебільшого відповідають вимогам. Доповідь відповідає предмету дисципліни, демонструє переважно академічність, містить аналіз і узагальнення, визначено ключову проблему, але наявні неточності різного характеру, як от хронологічні підтвердження, граматики, стилістика тексту. У цілому робота самостійна, у виконаному завданні представлено певні оригінальні думки.
	9-10 балів	У доповіді повністю здійснено редагування текстів, згенерованих за допомогою ІІІ та продемонстровано аналіз та редагування згенерованого тексту, що свідчить про високий рівень усвідомленого критичного ставлення автора до такого роду текстів. Структура, обсяг роботи, змістове наповнення відповідають вимогам. Робота носить самостійний характер, містить авторську аналітику і узагальнення, прямі і непрямі

		цитування з посиланнями на основне джерело, включає оперування поняттями. Представлена робота є самостійною та оригінальною, що свідчить про високий рівень відповідальності, розвиненого критичного мислення та сформовані компетентності автора.
--	--	---

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Для навчальної дисципліни «Історія мови (англійська мова)» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), здобувач вищої освіти отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

Здобувач повинен надати короткий коментар: як саме він використовував ШІ? Що вдалося, а що було неточним? Як він оцінює його допомогу? (Це дозволяє побачити процес мислення, а не лише результат).

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач демонструє глибокі знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Здобувач уміє пояснити мовні явища та встановлювати між ними історичні зв'язки; аналізувати письмові пам'ятки англійської мови; читати тексти різних періодів розвитку англійської мови; проводити етимологічний аналіз слів; проводити порівняльний аналіз різних рівнів мови. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач добре знає матеріал в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі

	аналіз можливих ситуацій та вмiє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною. Здобувач припускається незначних помилок: при поясненні мовних явищ та встановленні між ними історичних зв'язків; аналізі письмових пам'яток англійської мови; читанні текстів різних періодів розвитку англійської мови; під час проведення етимологічного аналізу слів та порівняльному аналізі різних рівнів мови.
Добре (74-81 C)	Здобувач володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або одногрупників. Здобувач припускається помилок: при поясненні мовних явищ та встановленні між ними історичних зв'язків; аналізі письмових пам'яток англійської мови; читанні текстів різних періодів розвитку англійської мови; під час проведення етимологічного аналізу слів та порівняльному аналізі різних рівнів мови. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Усні відповіді не повні. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей під час пояснення мовних явищ та встановленні між ними історичних зв'язків; аналізі письмових пам'яток англійської мови; читанні текстів різних періодів розвитку англійської мови; під час проведення етимологічного аналізу слів та порівняльному аналізі різних рівнів мови. Потребує допомоги з боку викладача та підтримки з боку одногрупників.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхово опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє

	основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Виконання практичних завдань формалізоване. Постійно відчуває серйозні труднощі та невпевненість у власних здібностях, потребує систематичної та всебічної викладацької допомоги.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має залишкові знання на рівні упізнавання. Усні відповіді часткові, не обґрунтовані. Припускається грубих помилок і значних неточностей при виконанні практичних завдань.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання, уміння та навички. Здобувач не накопив бали для заліку та проходить повторне вивчення дисципліни.

Засоби діагностування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, індивідуальне навчально-дослідне завдання, залік.

Демонстрування результатів навчання: усні відповіді, дискусія, семінар, коментоване читання, робота в команді, індивідуальне навчально-дослідне завдання, обговорення результатів самостійної роботи з використанням/ без використання ІІІ.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–100
Тема 1	0–9	0–90		
Тема 2	0–9			
Тема 3	0–9			
Тема 4	0–9			
Тема 5	0–9			
Тема 6	0–9			
Тема 7	0–9			
Тема 8	0–9			
Тема 9	0–9			
Тема 10	0–9			

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінк а ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	зараховано
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Зварич І. М. Історія англійської мови (курс лекцій і семінарів). History of English Language (course of lecture and seminars) : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 376 с.
2. Сабо О. А. History of the English Language. Materials to Lectures and Seminars Exercises. Tests. Keys for Self-Control. (Історія англійської мови. Матеріали до лекцій і семінарів. Вправи. Тести. Ключі для самоконтролю): Навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 230 с.
3. Verba L. The History of the English Language. Вінниця : Нова Книга, 2017. 304 с.

Допоміжна література

1. Мельниченко Г. В. Семантичні зміни як інтралінгвістичний фактор розвитку словникового складу давньоанглійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологія»: зб. наук. праць. 2018. Вип.33. Т.1. С. 180 –183.
2. Селігей П. О. З історії пуризму в англійській літературній мові. *Мовознавство*. 2017. № 5. С. 3 – 18.
3. Стрига Е.В. Використання фразових дієслів в англійській мові. *Нова філологія*. Збірник наукових праць. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика». №82. 2021. С. 267-272.
4. Evans J. An Introduction to Old English (Introductions to Older Languages). Modern Language association of America. 2018.
5. Mijwil M. Brief History of the English language. 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/324068184_Brief_History_of_the_English_language
6. Levytsky V. V. Anthology of the English Language: texts with comments, exercises and etymological glossary. Вінниця : Нова кн., 2021. 239 р.
7. Kushch E. History of the English language. Запоріжжя : ФОП Мокшанов В. В., 2019. 206 р.
8. Horobin S., Smith J. An Introduction to Middle English. Edinburg textbooks on the English language. 2021. 192 р.

Інформаційні джерела

1. Англomовний етимологічний словник онлайн : URL : <https://www.etymonline.com/ua>
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. A brief history of the English language. URL : <http://www.studyenglishtoday.net/english-language-history.html>
5. History of English. URL : <https://www.englishclub.com/history-of-english/>
6. Middle English language. URL : <https://www.britannica.com/topic/Middle-English-language>
7. The wonderful story of the English language. URL : <http://www.EnglandandEnglishHistory.com/the-wonderful-story-of-the-english-language>
8. The history of the English language. URL : <http://oldenglish.at.ua/>